

Et dansk Mesterværk

B.T. 11/1-1955

**** ORDET (Dagmar Bio) er uden Sammenligning den største danske Filmbevgenhed den sidste halve Snes Aar. Siden Carl Th. Dreyer skabte *Vredens Dag*, er ikke set en Film af en saadan Holdning. Kaj Munks Skuespil er saa kendt, at det vist maa være overflødig at genfortælle Handlingen.

Dreyers Indsats er ikke alene den, at han med sin sikre filmiske For-

nemmelse helt har undgaaet, hvad man kalder -filmatiseret Teater-, men ogsaa evnet paa forbløffende Vis at overføre Digterens Tone og hans ægte danske Personers Milieu og Mentalitet til Filmstrimlen.

Dreyers Fotografi er verdenskendt, og Billederne fra dette fjerne Sogn i Vestjylland er simpelt hen mageløse. De er af en egen bevægende Skønhed med deres lyse Skyer paa en mørk Himmel, de ydmyge Hytter, der krøgr mod Vinden i Strandengene, en vældig Natur, øde og barsk, som Ramme om det store, menneskelige Drama om Tro, Haab og Kærlighed. Hans Interiører er præcise, aldeles overbevisende — saaledes bør man derovre i de gamle Slægtsgaarde. Intet Billede virker -komponeret-, ingen Situation beregnet effektfuld, og de mange Panoreringer, der i *Vredens Dag* kunde forekomme langstrakte og hensigtsløse, tjener her udelukkende dramatiske Formaal: at spænde, at forberede og anskueliggøre.

Carl Th. Dreyers helt intuitive Sikkerhed i Valget af Skuespillere har heller ikke fornægtes sig her. Den 81-aarige *Henrik Malberg* spiller Morten Borgen med fortvæffelig Mæske og en betagende Indlevelse i denne monumentale Skikkelse, værdig af Karakter, skråbelig i Troen, da alt bryder sammen om den haardt prøvede Mand. Uforglemmelig er han, da han efter Ingers uventede Død sidder sammensunken i sin Stol og mekanisk siger: Herren gav, Herren tog ... og ikke kan faa sig selv til at afslutte med: Herrens Navn være lovet. Stejl, naar det gælder hans Livssyn, myg, naar det drejer sig om de Unge, sagtmødig i Samvær med Barnebarnet, der vil beholde sin Moder herude paa Jorden ... Hvilken Filmkunstner har Danmark ikke faaet i denne gamle Kunstner!

Og *Preben Lerdorff Rye*. Han er Johannes, den sindssyge, der tror, han er den genopstandne Jesus Kristus. Hans Hoved er en fornem Reproduktion af de bedste Kristusbilleder, hans Bevægelser, hans sælsomme Tunge-maal, hans formørkede Blik, der dog ser mere end de andre, og hans vidunderlig: Ro, da han til sidst vinder sin Forstand tilbage, en Præstation,

der vil staa meget smukt i Filmens Historie. *Emil Hass Christensen*, der kan virke træagtig og bare sympatisk ... her et levende Menneske, der paa ligefrem hjerteskerende Vis lægger hele sin Sjæl blottet, da han har mistet den, han elsker af sit ganske Hjerte. *Birgitte Pedersen* er hans Hustru Inger, et elskeligt Væsen, en praktisk ung Kvinde af Bondet og en indtagende Hustru og Moder. Hendes store Scene med den gamle Svigerfader, der skal overtales til at give sit Minde til Forbindelsen mellem hendes Svoger Anders og den indremissionske Sognefjende, Peter Skrædders Datter, er saa vel gennemført, at man nyder hvert Sekund. *Einar Federspiel* er den hellige Skrædder, der i al lykkelig Enfoldighed og sin bedrivende Tro aldrig noget Øjeblik gaar over Stregen ud i den dødeliggende Parodi. Debutanterne *Caj Kristiansen* og *Gerda Nielsen* som Anders og hans unge Kærlighed glider selvfølgelig ind i dette vederhæftige Billede af landlig Ungdom. Alle burde nævnes ... og siges skal det ogsaa, at det eneste, vi har at indvende mod dette Mesterværk, er Fødselsscenen, der virker unødigt grusom og næppe kan være paakrævet for Filmens Rytmie eller Handlingsforløb. Schierbecks Musik falder naturligt ind i Billederne, naar den endelig benyttes. Af den største Virkning bliver den afsluttende Opvækkelse-scene, hvor Instruktøren med Virtuositet benytter det bevægelige Kameras Muligheder. Typerne i Folket er genialt truffet og afrunder Indtrykket af den meget store danske Film, som hermed er skænket os.

KAI BERG MADSEN

— — Vi henviser til Madsen døvte Filmannmeldelser Side 10.

Henrik Malberg
— som Morten Borgen